

Za gospodarje

Maribor, dne 8. septembra 1937

Pocenitev pridelovanja in dobičkanosnost kmetije.

Za kmetijo, kakor je naša, predvsem dom malega kmeta, je potrebno, da kmet izhaja, da se trud in znoj izplačata, torej biti mora dobičkanosna. Iz prezadolženege stanja naše kmetije vidimo, da je gospodarstvo naše kmetije pasivno in da dela z izgubo, ker so stroški višji kakor dohodki. Kako se naj reši naša kmetija tega položaja, je važno vprašanje. Na dva načina zamoremo napraviti naše kmetije dobičkanosnejše.

Prvo je, da pocentno pridelovanje pri sedanjih prilikah. Predvsem je to potrebno uraževati vsem onim posestnikom, ki so navezani na tuje delovne moči. Vemo, da so stroški dela največji, vemo pa tudi, da se da pri teh stroških tudi največ prihraniti, če se poslužijo kmet cenejše delujočega stroja. Poglejmo le večjega kmeta, kako si skuša povsod pomagati s stroji in z različnimi motorji, da si zniža stroške za delo — prevsem je mišljeno ročno delo — in da na ta način dvigne dobičkanosnost posestva. Res je sicer, da za našega malega kmeta tako mašiniziranje ni Bog zna kako velikega pomena, ker obdeluje svojo rodno grudo s člani družine in lastno vprego sam; a vsekakor prihajajo tudi za njega ročni in vprežni stroji danes pri danih tržnih razmerah in prilikah do vse večje veljave. Kakor pri mnogih drugih opravilih v kmetijstvu je treba na primer pri okopavinah drago ročno delo nadomestiti z veliko cenejšo vprežno silo, torej v izdatnejši meri naj rabi kmet vprežne okopalnike, kar mu posebno omogoča uvidevnost, da se širi med kmetiskim življenjem setev in saditev v vrste, ker omogoči taka setev čim izdatnejšo rabo vprežnih okopalnikov, s čimer se omeji še enkrat tako drago ročno delo.

V drugi vrsti pa je važna in potrebna pot našega kmeta, da zviša pridelke in jih izboljša, torej predvsem naj pridelava le kakovostno blago. Z vsakim zvišanjem pridelkov se poceni tudi pridelovanje in dvig-

ne s tem dobičkanosnost kmetije. Predvsem pa naj polaga pažnjo in vso svojo skrb na zboljšanje pridelkov, ker v izboljšanju pridelkov mora zazreti važen pomoček za večjo dobičkanosnost, ker stara je pesem, da se boljši pridelki pač boljše vnovčijo. Zato moram zavrniti naziranje, da ni v zvišanju in izboljšanju pridelkov, iskati pravega izhoda za dviganje dobičkanosnosti kmetije, ker je resnica ravno nasprotna. Gledati torej mora predvsem kmet sam, da bodo njegovi pridelki in prirejki zmogeli konkurence tudi na zunanjem trgu, kar je v veliko olajšavo oblastem in drugim izvoznim korporacijam,

Ing. Sturm,

Gospodarske težnje in napredek, (Dopis iz Šmarja pri Jelšah.)

Kakor drugod, tako so tudi pri nas uničile gosenice zelje do skrajnosti. Zeljniki, kateri so druga leta obetali eno izmed glavnih živil posebno za kmeta, so letos prazni, štrlijo le še iz zemlje koceni in kakor rebra suhe in objedene veje. Bolj kakor druga leta se letos s strahom ljudje poprašujejo: Kaj bo? Zelja, kar ga je ostalo bolhačem, so uničile brez izjeme povsod gosenice. Zelo slabo kaže tudi koruza, vsled neprestanega spomladanskega deževja se je sejala pozno kakor prav redkokdaj, a vsled deževja, katero traja skoraj brez prestanka vse leto, se ne more povojno razviti. Manjka ji sonca in se je bati, da tu ne bo mogla prav dozoreti. Fižol je po večini strla rja. Krompir močno gnije, Upravičen je strah: Huda bo za vsakdanji kruh!

Edina nada in up je še bilo za našega kmeta sadja. Ko bi ne bilo toče, bi bila jabolka letos precej lepa. Vendar še nimajo prave cene in zopet ne bo denarja za najpotrebnejše stvari kakor davki, obleka in drugo. Dobrodošla nam bo letos nova sadna sušilnica, katera je bržčas prva v šmarskem okraju. Da je bila sušilnica dogotovljena minuli teden, se je v prvi vrsti

zahvaliti okrajnemu kmetijskemu referentu g. Bračku in predsedniku šmarske podružnice g. Vrežetu. Zahvala gre tudi banski upravi za že rezerviran prispevek 2500 dinarjev, katere prejme podružnica takoj po dogotovitvi sušilnice. Tudi okrajni kmetijski odbor in občina Šmarje sta in bosta še, kakor je obljubljeno, prispevala znatne zneske h kritju stroškov. Precej pa smo nabrali s prostovoljnimi prispevki po trgu Šmarje in pri podružničnih članih, kateri so pomagali z vožnjo materiala. Prostor za sušilnico je daroval g. Sovinc Ivan, posestnik v Mali Pristavi. Vsem darovalcem, ki so kakorkoli pripomogli, da se je sušilnica pravočasno dovršila: Najlepša hvala!

Sušilnica je dograjena po dr. Stojkovičevem načrtu. V njej se bo toplota do skrajnosti izrabila, kar je poglavitno pri sušenju sadja. V novi sušilnici se bo v devetih urah posušilo 300 kg svežega sadja. Samo na sebi je umevno, da bo sušenje v veliko korist vsem, ki se zanimajo za sušenje, posebno še letos, ko tako slabo kažejo vsi drugi poljski pridelki. Z malim trudom si bo vsak lahko nasušil sadja, kolikor ga bo rabil za družino. Posebej bodo vesele gospodinje, katere bodo s sušilnico razbremenjene velikega dela, katerega so imele s sušenjem in razbiranjem sadja v jesenskih večerih. Sušenje v sušilnici bodo prevzeli od zdaj moški. Dal Bog, da bi bila sušilnica tudi hitro plačana!

Vprašanja in odgovori.

Banovinska kmetijska šola pri Sv. Juriju. K. J. v V. Sprejema gojence v starosti od 16 do 25 let, pouk začne 15. septembra in bi morale prošnje za sprejem biti vložene do 15. avgusta. Izjemoma se upoštevajo tudi kasnejše — torej le hitro prosite! Ali bo prosilec sprejet, ne vemo, ker je le okrog 30 mest. Mesečna oskrbovalnina znaša 100 do 300 din. Kr. banska uprava dovoljuje namreč potrebnejšim delne štipendije. Tudi okrajni kmetijski odbori podeljujejo prispevke k oskrbovalnini. Zato je najbolje, da oni, ki zaprosijo okrajni kmetijski odbor za podporo, vložijo celotno prošnjo za sprejem v zavod potem navedenega odbora, odnosno referenta, da ve ta glede podpore, koliko je prosilcev v okraju ter da pridejo po možnosti go-

jenci tudi iz okrajev, kjer je le malo absolventov. Prošnjo je kolkovati z 10 din banovinskega kolka ter ji priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, нравstveno spričevalo in obveza staršev, da bodo krili stroške šolanja. Oni, ki prosijo za podporo, naj navedejo v prošnji gospodarsko stanje staršev, županstvo pa koncem prošnje to potrdi, ali pa se naj priloži »uverenje o imovinskem stanju«. O sprejemu boste pisмено obveščeni.

Zdravilna zelišča (H. L. v K.) boste zamogli prodati v lekarnah ali drogerijah.

Strokovna učiteljica za ročna dela. I. K. v Ž. Imate hčerko, ki je absolvirala meščansko šolo in dva letnika obrtne šole (oddelka za umetno vezenje); rada bi postala strokovna učiteljica, a v Ljubljani tega ne more doseči. Vprašate, ali in kje bi potrebno usposobljenost mogla doseči v Zagrebu. — V Zagrebu imajo obrtno šolo čč. ss. Milosrdnice, ki poučujejo med drugim tudi umetno vezenje in druga ročna dela. Za natančnejše informacije zaprosite neposredno Ravnateljstvo škola milosrdnih sestara, Zagreb, Gunduličeva ulica 12. Imenovane sestre sprejemajo gojenke tudi v internat za mesečno oskrbino 650 din.

Izkušnja za maserko. I. K. G. V Mariboru žal ne morete nikjer napraviti te izkušnje. Pač pa se polagajo v Ljubljani, in sicer v splošni bolnišnici, pa tudi pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti.

Ljudski pravnik

Sodišče noče zaslišati predlaganih prič. I. G. v J. d. V neki pravdi ste potom svojega zastopnika-odvetnika predlagali sodišču, naj zasliši Vaše priče, a sodišče prič ni povabilo. Vprašate, kaj Vam je storiti, da bi sodišče Vašemu predlogu ugodilo in kaj, ako bi Vas »obsodilo brez Vaših prič«. — Sodišče izvede dokaze le o dejanskih navedbah, ki so za razsojo važne. Dokaza potom zaslišanja prič navadno ne izvede, ako je činjenica že dokazana po listinah (zlasti javnih). Na prvi stopnji ne morete ničesar ukreniti, ako sodišče Vaših prič noče zaslišati, šele ko prvo-stopno sodišče izreče sodbo, s katero smatra v Vašo škodo za dokazano kako činjenico, glede katere ste Vi predlagali

priče, ki bi jo bile ovrgele, ali ako smatra sodba, da kaka Vaša trditev ni dokazana, ne da bi bilo zaslišalo od Vas v zadevni dokaz predlagane priče — odnosno vse te predlagane priče — potem zamorete vložiti priziv iz razloga pomanjkljivosti postopka, s katerim boste gotovo uspeli, ako bi bila stvar taka, kot smo jo opisali. Bolj nerodno je, ako je sodišče o kaki sporni činjenici zaslišalo nasprotnikove in več Vaših prič in morda le nekaj Vaših opustilo, ali pa tudi vse Vaše zaslišalo, a verjelo nasprotnikovim. V tem slučaju prigrasite priziv tudi radi napačne ocene dokazov, ki pa ne vodi vedno do uspeha. Sodišče mora sicer skrbno vpoštevati uspeh celokupne razprave in izvedenih dokazov, sodi pa po svobodnem prepričanju in ne morda po kakih dokaznih pravilih (večjem številu prič in podobno). Vaša dolžnost je, da že na prvi stopnji iznesete vse, kar bi utegnilo vplivati na verodostojnost nasprotnikovih prič (njih odvisnost od nasprotnika, izkazana sovražnost ali nerazpoloženje zoper Vas, interes na izidu pravde in podobno), da s tem sodniku olajšate ocenjevanje dokazov. V prizivu takih okolnosti ne morete več uspešno uveljaviti, ker so nedopustne novote.

Pomožna blagajna »Samopomoč« v Splitu. M. D. v V. Pri navedeni blagajni imate zavarovano osebo, že leto dni plačujete premije, sedaj pa ste slišali, da namerava ministarstvo ukiniti poslovanje vseh »pomožnih blagajn«, tako da bi Vaša vplačila šla v izgubo, v kolikor ne bi bilo kritja v imovini »blagajne«. — Žal Vam ne moremo dati pojasnila, ali je omenjena vest resnična; sicer se pa nikdar vse namere ne izpolnijo. Mi odsvetujemo zavarovanje pri sličnih »blagajnah«, kajti večinoma niso osnovane na realni, preizkušeni podlagi, marveč obljublajo več, kot pa morejo v resnici pri daljši dobi svojega obstoja plačati. Slovenci smo že izgubili precej milijonov, ki so jih lahko miselni, ako ne brezvestni ustanovitelji in agentje izbili večinoma revnim, malim ljudem. — Držite se naše stare, solidne »Vzajemne zavarovalnice«, ki morda kaj manj obljubi, a zato sigurno izplača.

Kmet trguje z živino; zaščita? N. N. Sodišče Vam ni priznalo zaščite kot kmetu, češ da ste »izvrševali, oziroma imeli obrtno pravico za prekupovanje živine«. Pravite, da ste »obratovali« le tuintam z

eno ali dvema glavama živine ter plačevali štirikrat več zemljiškega nego obrtnega davka. Vprašate, kam se naj obrnete, da se Vam krivica popravi. — Res določa pravilnik za izvrševanje uredbe o l. k. d., da se ne smatra za kmeta, kdor kupuje in redi živino radi preprodaje. Ker ste imeli obrtni list in plačevali obrtni davek, žal ni merodajno, ali ste obrt izvrševali v večjem ali pa prav malem obsegu. Važno pa je, ali ste to obrt izvrševali že v času, ko ste se zadolžili in ali jo izvršujete še danes. Zaščita Vam namreč ne pripade le v tem slučaju, ako ste v času zadolžitve prekupčevali z živino, odnosno ako takrat morda še niste, pa ste prekupčevali dne 26. septembra 1936, ko je uredba o l. k. d. dobila moč. Ako niste izvrševali navedene obrti ne v prvem, ne v drugem času, Vam zaščite v pravdi radi plačila dolgaedtem.i zaščita pritiče. Če je sodišče odločalo o vprašanju zaščite v pravdi radi plačila dolga, imate pravico priziva na okrožno sodišče in tudi revizije na stol sedmorice. Ako pa je okrajno sodišče odločilo v nepravdnem postopku, je možna le pritožba na okrožno sodišče in če ste to zamudili ali opustili, ni več pravnega leka. Odločba okrožnega sodišča je v zadnjem primeru dokončna.

Zaščita prevzemnika zapuščine. J. S. v L. Vaš pokojni oče je ob smrti zapustil preobremenjeno posestvo. Vi ste posestvo vzlic temu prevzeli, in sicer »za dolgovec«. Sodišče Vam sedaj noče priznati zaščite, češ, da posestva niste podedovali, marveč kupili. — Gre za prevzem dolgov ob prenosu imovine. Uredba je sicer res določila, da uživa novi lastnik glede prevzetega dolga olajšave (zaščito) samo tedaj, če se je izvršil prenos po dedovanju, a pravilnik je pojasnil, da je pod dedovanjem (prav »nasledjem«) razumeti tudi nasledstvene pogodbe. — Ne moremo Vam zanesljivo svetovati, kaj naj ukrenete, ker nam namreč niste povsem pojasnili, ob kaki priliki Vam je sodišče odreklo zaščito. Ker Vaš dolg ne dosega 25.000 din, Vam sploh ni trebalo prositi za zaščito. Vi kratkoma plačajte upniku prvi obrok znižanega dolga, ako pa hoče upnik kaj več, naj Vas toži. V pravdi boste ugovarjali, da Vam pritiče zaščita. Preberite še gornji odgovor (šifra N. N.).

Previsoka taksa od nakupa zemljišča. K. I. v M. Kupili ste tri orale slabe zem-

Ije in morali plačati okoli 1000 din takse. Vprašate, ali je to zakonito. — Ako ste 1000 din plačali res le davčni upravi iz naslova prenosne takse (in ni morda v tej vsoti všteta tudi nagrada notarju za sestavo kupne pogodbe, eventualne vknjižbe i. dr.), morate pri davčni upravi najprej pozvedeti, na kakšni osnovi so zračunali to visoko takso. Zakon pozna tri vrednosti nepremičnin: 1. prometno vrednost, 2. prodajno, odnosno kupno ceno in 3. zakonito minimalno (katastralno) vrednost. Za odmero takse je odločilna ona teh vrednosti, ki je ob času nakupa najvišja. V kupnih pogodbah se mora označiti poleg kupne cene tudi prometna vrednost. Ako se to opusti, se smatra, da predstavlja kupna cena tudi prometno vrednost. — Ako oblastvo, na katero dospe pogodba, dvomi o pravilnosti označene prometne vrednosti (kupne cene), se mora obrniti na pristojno občinsko upravo zaradi izjave o prometni vrednosti. To izjavo mora podati predsednik občine skupno z enim odbornikom. Če se oblastvo z izjavo ne strinja, ali če ji stranka ugovarja, kakor tudi v primeru, ako občinska uprava ne poda izjave, mora oblastvo odrediti komisijisko ocenitev. Kot šef te komisije fungira šef davčne uprave, kateremu se pritegneta državni inženjer in oni član občinskega odbora, ki ga stranka določi. Po tej komisiji izvršena cenitev je podlaga za odmero takse. — Ako se ugotovi, da znaša razlika med ceno, navedeno v pogodbi, in ceno, ki jo je določila komisija, več ko 20%, se pogodnika nerazdelno kaznujeta na enkratni znesek takse, ki odpade na razliko vrednosti — poleg plačila rednega taksnega poviška — in na plačilo cenitvenih stroškov. Če pa znaša vrednostna razlika nad 10% do 20%, plačata pogodnika samo redno takso od presežka in stroške cenitve. Če pa vrednostna razlika ne presega 10%, plačata kupec in prodajalec samó redno takso, stroške za cenitev pa trpi država. — Kot rečeno, se najprej informirajte pri davčni upravi, kako so izračunali tako visoko takso. Ako boste spoznali, da so nepravilno zračunali preveč, napravite najpozneje v 90 dneh potem, ko ste takso plačali, prošnjo na finančno ravnateljstvo v Ljubljani, naj Vam povrnejo nepravilno pobrano takso.

Razna obvestila.

Dvodnevni tečaj za konzerviranje sadja in zelenjave se bo vršil 17. in 18. septembra na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Tečaj je brezplačen, teoretičen in praktičen ter traja vsak dan od 8 do 12 in od 14 do 18. Udeležbo je prijaviti z dopisnico ravnateljstvu šole.

Hmelj.

Cene letošnjemu hmelju. Hmeljarska za druga poroča od 3. septembra, da je obiranje hmelja docela končano in da je tudi nazadnje obrano blago brezhibno v barvi in prvovrstne kakovosti. Kupčija se polagoma razvija in so se tudi cene ustalile ter se plačuje sedaj za boljše blago 20—25 din, za slabše pa do 20 din za kilogram. Četudi prave živahnosti v kupčiji letos še ni, je vendar za naš letošnji pridelek vedno več zanimanja. Po vesteh iz inozemstva bo pridelek žlahtnega hmelja manjši, kakor pa se je pred obiranjem računalo.

Sejmska poročila.

Mariborski živinski sejem 31. avgusta. Na sejm je bilo pripeljanih 9 konj, 15 bikov, 130 volov, 485 krav, 13 telet, skupaj 652 komadov. Povprečne cene za kilogram žive teže so bile sledeče: debeli voli 4.50—5.75, poldebeli 3.75—4.85, plemenski 3.40—4.75; biki za klanje 3.50—4.50; klavne krave debele 3.70—4.80, plemenske 3.15—3.80, klobasarice 2.15—3.50, molzne 3.25—3.60, breje 3—3.50; mlada živina 3.70—5, teleta 4—5.50 din. Prodanih je bilo 393 komadov.

Mariborski svinjski sejm 3. septembra. Na sejm je bilo pripeljanih 290 svinj. Cene so bile naslednje: mladi prašiči 5—6 tednov stari 90—110 din komad, 7—9 tednov 100—120 din, 3—4 mesece 140—170 din, 5—7 mesecev 215—340 din, 8—10 mesecev 350—440 din, eno leto stari 650—740 din komad; 1 kg žive teže 6—7.50 din, 1 kg mrtve teže 9—11 din. Prodanih je bilo 60 svinj.